

ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКА УКРАЇНИ З ПОЗИЦІЇ СОЦІО-ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Однією із характерних особливостей третього тисячоліття є зростання значення глобальних процесів і проблем, пов'язаних з антропогенним забрудненням довкілля та виснаженням природних ресурсів. Тому принципово новою рисою сучасного розвитку має стати екологізація всіх сфер життя і діяльності суспільства, раціональне використання і відтворення природних ресурсів. Першим кроком у цьому напрямку стала ідея сталого розвитку, принципи якої були задекларовані на Конференції ООН в 1992 році. Україна підтримала концепцію сталого розвитку, що зумовлює виконання нею певних вимог, які стосуються перетворень в економіці, соціальній сфері, державній екологічній політиці. Головним принципом сталого розвитку (СР) є досягнення такого розвитку сьогодні, який не поставить під загрозу існування майбутніх поколінь.

Стійкий розвиток електроенергетичної галузі (СРЕГ) України означає збалансованість в розвитку трьох тіснопов'язаних напрямів: економічного, екологічного та соціального. Саме тут виникають причинно-наслідкові зв'язки, коли порушення однієї сторони розвитку є причиною порушення й іншої, а сталість розвитку третьої за принципами СР є наслідком «процвітання» другої. Коли людина буде розвивати лише економіку енергетичної галузі без урахування екологічної сторони, то згодом вона сама, як робоча сила, буде не придатна для нарощування тих же економічних показників.

Енергетика має великий вплив як на розвиток та розміщення галузей економіки, так і на їхнє подальше функціонування. Ступінь впливу ПЕК на економіку держави залежить від багатьох факторів. Велику роль у цьому відіграє ціна палива, енергоємність виробництва, структура матеріального балансу підприємств, регіональні особливості [3, с.10].

Нестабільною в Україні є цінова політика електроенергетичної галузі. Із зростанням середньої ціни на електроенергію, продану до ОРЕ України, зростає й середня ціна купівлі електричної енергії з ОРЕ поставниками. Так, 10 вересня 2007 року середня ціна купівлі є/є з ОРЕ поставниками становила 20,2 коп. за 1 кВт·год, то в 2008, 2009, 2010 роках того ж періоду – 28,1; 30,0 та 37,6 коп. відповідно. Тобто за чотири роки цей показник зріс на 37% [4].

Економічна діяльність будь-якої країни характеризується системою макроекономічних показників. Одним із таких показників є ВВП країни. Із зростанням об'єму випуску продукції зростає й споживання електричної енергії, що несе за собою й зростання викидів CO₂ в навколишнє середовище. Дослідивши динаміку зростання ВВП та виробітку електричної енергії в Україні за останні п'ять років можна зробити висновок, що із зростанням ВВП зростає й споживання його на одиницю електричної енергії у той час, коли виробіток електроенергії збільшується помірними темпами. Відомо, ВВП є лише економічним показником. Та фінансове підвищення його без урахування екологічних складових суперечить принципам сталого розвитку. Урахування екологічних складових будуть давати еколого-економічні збитки, що зменшить стрімке зростання як загального ВВП, так і споживання його на одиницю енергетичної продукції.

Нажаль, та жодне джерело виробництва електричної енергії не позбавлене викидів вуглекислого газу в атмосферу. Викиди CO₂ під час ядерного циклу пов'язані із добуванням урану, його збагаченням, виготовленням ядерного палива. Викиди парникових газів для ГЕС пов'язані із утворенням газу метану, що утворюється на дні водосховищ в результаті розпаду органічних речовин.

Небезпечним моментом електроенергетичної галузі для соціального розвитку є добування енергоносіїв. Щороку на вугільнодобувних шахтах відбуваються десятки аварій. Причинами цього є осідання породи або раптовий викид метану. На жаль, кожна з таких аварій забирає життя сотень людей.

В електроенергетичній галузі України існують проблеми соціо-еколого-економічного характеру, які є одночасно і причиною, і наслідком одне одного. Взагалі економіка України на макрорівні має більше звертати увагу на екологічну ситуацію в країні. Пріоритетність економічних цілей перед екологічними та соціальними обумовили суттєву деформацію реальних цінностей суспільства, яка спостерігається дотепер.

1. Теплоенергетика: зовнішні витрати і проблеми прийняття рішень : [монографія] / [О.Ф.Балацький, А.Ю.Жулавський, В.Н.Кислий та ін.] ; під заг. ред. О.Ф.Балацького, О.М.Теліженка. – Суми : Видавництво «Слобожанщина», 2001. – 396 с.
2. Шидловський А.К. Паливно-енергетичний комплекс України на порозі третього тисячоліття / А. Шидловський, М. Ковалка. – К. : Українські енциклопедичні видання, 2001. – 400 с.
3. Ященко Б. В. Екологізація управління теплоенергетическим комплексом в условиях корпоратизации : дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.08.01 «Економіка природокористування і охорони навколишнього середовища» / Б. В. Ященко — Суми, 2001. — 212 с.
4. Офіційний сайт Національної комісії регулювання електроенергетики України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.nerc.gov.ua/>
5. Науково-практичний журнал «Вісник СумДУ»